

Milieurekeningen Nieuwsbrief

Nr. 6, maart 2011

Milieurekeningen 2009

Op 17 november 2010 is de publicatie 'Environmental Accounts of the Netherlands 2009' ([Milieurekeningen 2009](#)) verschenen. In deze vijfde, voor het eerst Engelstalige, editie worden naast de bestaande onderwerpen zoals materiaalstromen, broeikasgassen, emissiehandelsbalans, watergebruik, milieukosten, CO₂-emissierechten en de milieusector, een aantal onderwerpen specifiek onder de loep genomen, namelijk, afruilrelaties tussen economie en milieu, analyse van CO₂-emissies van huishoudens, en CO₂-emissies op kwartaalbasis.

Economische crisis en broeikasgassen.

In 2009 daalde het netto energieverbruik door economische activiteiten als gevolg van de financiële crisis. De grootste daling vond plaats in vervoer, industrie en de bouw. Als gevolg nam de emissie van CO₂ in 2009 af met 2,0 procent. Ook de uitstoot van alle broeikasgassen samen daalde met 2,0 procent, terwijl de economie kromp met 3,9 procent na een lange periode van gestage groei. In de periode 1990-2009 is de broeikasgasemissie volgens de Kyoto regels met 5 procent gedaald, terwijl de emissie door Nederlandse economische activiteiten juist met 2 procent is gestegen. Het

verschil wordt vooral veroorzaakt door de broeikasgasemissies van het internationale transport (luchtvaart en zeevaart), die maken geen onderdeel uit van het Kyoto-cijfer.

Een monetair handelsoverschot en tegelijk een fysiek handelstekort.

De totale binnenlandse winning van natuurlijke hulpbronnen wordt in Nederland voor een groot deel bepaald door de winning van zand. Veel van deze materialen worden gebruikt voor infrastructurele projecten, huizenbouw, verhogen van dijken en het verbeteren van de kustverdediging. De combinatie van een monetair handelsoverschot met een tekort op de fysieke handelsbalans voor Nederland toont aan dat Nederland goedkope bulk importen transformeert naar duurdere hoogwaardige exportproducten. Sinds 1996 is ondanks de economische groei, de materiële consumptie licht gedaald.

Elektriciteits- en gasbedrijven geconfronteerd met een tekort aan emissierechten.

De Nederlandse bedrijven die deelnemen aan het Europese CO₂-handelssysteem (ETS) hadden in 2009 gezamenlijk net iets meer emissierechten ontvangen dan nodig om hun CO₂-uitstoot te dekken. Echter, vooral de energiebedrijven hadden te maken met een tekort aan rechten en moesten, als ze het tekort niet wilden laten oplopen, aanzienlijke hoeveelheden rechten aankopen. De ETS bedrijven (als exploitant) veroorzaakten gezamenlijk 50 procent van de CO₂-uitstoot van de Nederlandse economie maar droegen slechts 7,4 procent bij aan het bbp in 2009.

Projecten milieurekeningen 2011

In 2011 wordt een aantal projecten uitgevoerd voor verdere ontwikkeling van de milieurekeningen:

- ***Monitoring van de duurzame energiesector.*** In opdracht van het ministerie van EL&I wordt nagegaan hoe omvangrijk de bedrijvigheid gerelateerd aan verduurzaming van de energiesector in Nederland is. Daartoe wordt in

2011 eerst een zogenaamde nulmeting uitgevoerd. Dat wil zeggen dat allereerst de populatie van bedrijven die zich bezig houden met duurzame energie en energiebesparing in kaart wordt gebracht. Voor deze bedrijven worden gegevens samengesteld die resulteren in een aantal indicatoren waaronder productiewaarde, toegevoegde waarde, geïnvesteerd kapitaal, werkgelegenheid, export en innovatie. Het idee is dat de meting in de toekomst herhaald kan worden zodat de ontwikkeling van de duurzame energiesector gemonitord kan worden.

- **Waterrekeningen.** In samenwerking met Rijkswaterstaat en VEWIN stelt het CBS jaarlijks de waterrekeningen op. In de waterrekeningen wordt op nationaal en stroomgebiedniveau het aanbod en gebruik van verschillende soorten water bepaald. In 2011 wordt, in opdracht van Eurostat, een specificatie van de waterbalans ('water asset accounts') voor Nederland gemaakt, met een kwantificering van alle ingaande (rivieren en neerslag) en uitgaande stromen (afvoer en verdamping). Het streven is om ook een verdeling naar (deel-)stroomgebied en bedrijfstak te maken.

- **CREEA.** Het CBS maakt deel uit van een internationaal consortium Compiling and Refining Environmental-Economic Accounts (CREEA), dat is gehonoreerd binnen het 7de Kader Programma van de EU. Naast een uitbreiding van de EXIOBASE is ook veel aandacht voor verdere methodologische ontwikkeling van gegevens over o.a. materiaalstromen, waterrekeningen, en klimaatverandering. Het CBS is vooral betrokken bij de waardering van water en de verdere integratie van afval- en materiaalstroomrekeningen. Het onderzoeksprogramma zal medio 2011 van start gaan en heeft een beoogde doorlooptijd van 3 jaar.

- **Grondstofproductiviteit.** Met de huidige materiaalstroomrekeningen, waarin fysieke stromen worden waargenomen die de systeemgrens van de economie kruisen, wordt door Eurostat de grondstofproductiviteit afgeleid. Grondstofproductiviteit wordt gedefinieerd als het bbp gedeeld door de hoeveelheid materialen die worden geconsumeerd. Een nadeel van deze definitie is dat de grondstofproductiviteit van een land verbetering suggereert wanneer de basisindustrie (met veel grondstoffenverbruik) overgaat in een dienstenindustrie, terwijl dat (deels) komt door de veranderde economische structuur. Om dit nadeel te voorkomen wordt in 2011 het materiaalverbruik van een land niet langer bepaald door de hoeveelheid producten mee te nemen maar door de hoeveelheid grondstoffen mee te nemen die

nodig zijn geweest om het product te maken, de zogenaamde Raw Material Equivalent.

- **Milieubeleid.** Verschillende monetaire onderdelen van de milieurekeningen worden verder ontwikkeld in 2011. Deze gegevens kunnen onder andere worden gebruikt voor beleidsondersteuning.

In een onderzoeksproject wordt getracht kosten voor emissiereductie (mitigatie) en voor aanpassing aan klimaatverandering (adaptatie) in kaart te brengen. Hierbij gaat het vooral om de kosten en lasten voor de overheid.

Twee belangrijke beleidsinstrumenten om de milieudruk te verminderen, vormen de milieubelastingen en -heffingen en daarnaast de milieusubsidies. In 2011 zullen gegevens over de verdeling van betaalde milieubelasting over bedrijfstakken, als ook over de vrijstelling van energiebelasting in bepaalde sectoren worden verbeterd. Het verwachte resultaat is een tijdreeks met nieuwe cijfers voor de jaren vanaf 1987.

Voor de milieusubsidies, inclusief fiscale kortingen, wordt een tijdreeks gemaakt van 2004 t/m 2009 met daarbij een verdeling van bedragen aan begunstigde bedrijfstak en naar milieucapartment.

Ook worden de statistieken op het gebied van CO₂-emissierechten in 2011 uitgebreid. Per bedrijfstak zullen balansen, met overzichten van tekorten/overschotten en handel voor aantallen emissierechten en bezit worden opgesteld voor de verslagjaren 2005 t/m 2010.

Milieurekeningen in cijfers

Een toenemend aantal van de milieurekeningen statistieken is beschikbaar via het internet in een tijdreeks vanaf 1990, zie hiervoor: <http://statline.cbs.nl/>.

Contact

Wij willen graag relaties opbouwen en versterken met wetenschappers, beleidsmakers, milieudeskundigen, en andere geïnteresseerden in de milieurekeningen.

We zouden graag feedback ontvangen, met name wat betreft de laatste publicatie.

Commentaar en specifieke wensen zijn zeer welkom en kunnen kenbaar gemaakt worden bij Sjoerd Schenau, s.schenau@cbs.nl, 070-337 4041.